

KNJIŽEVNOST.

Gorenjska knjižnica. III. zvezek. — V Kranju 1912. Izdaja Tiskovno društvo v Kranju. Cena 30 vin. — To je čisto drobna knjižica osmerih kratkih podlistkov, ena izmed tistih mnogih brošur, ki jim je že pri rojstvu sojeno, da jih svet prezre. Komur pride v roke, pride le slučajno. Pa je važna, ker zbira originalno slovensko podlistkarsko literaturo, ki je bila doslej pri nas vse premalo cenjena; naše dnevno časopisje kaže — v tragičnem neumevanju svoje naloge — premalo zmisla za literarno važnost vrstic pod črto. Prav zato je namen Gorenjske knjižnice dober in zbirka sama priporočljiva.

Tretji zvezek prinaša na prvem mestu podlistek Izpokorjena romarica, napisal Proto Konec (eden izmed psevdonimov Petra Bohinjca). Dogodbica je stara, tako preproste in lahko umljive tragike, da s podobnimi snovmi dijaki-začetniki mnogokrat nastopajo pot pripovedovalca: ljubezenska lehkomišelnost, greh in pokora. Toda pripovedovana je s toliko epično kratkobesednostjo in napetostjo, s tako finim občutkom za bistvenost in plastiko, da bi je bralec skoro ne prisodil istemu Bohincu, ki je prej pisal dolge, predolge povesti. Začne se tako: „Pod šmarno goro, v pobočju, izza gruč gostih jablan, kuka rumena hišica. Rumeni hišici gospodnji deklica močnih mišic, bele polti, hudih oči. Očeta so ji ubili, mater zakopali, brata potopili, sestro zamožili...“ In tako gre naprej, skoro v načem slogu narodne pravljice, beseda stopa k besedi in se združuje v eno samo, veskos koncentrično prečuvstvovano celoto. To formalno celoto je pisatelj hotel okovati tudi v idejni obroč in je zapisal za moto narodni motiv: „Ima jopič urezan — na vižo novó“, dobro, pa brez potrebe. — Bogve, ali imata Bohinjec in gorenjska knjižnica še več takega dragocenega drobiža?

Iz ostale vsebine tretjega zvezka bi morali sklepati, da ne. Zastopana sta še Ljubo Mrak in Fr. Ks. Steržaj, vsak s tremi podlistki. Steržaj piše o bohinjskih gorah in prebivalcih, ki med njimi živi in dela, včasih bolje, včasih slabše, a nikoli posebno dobro — „po starem“. Lovi se z dolgimi besedami za opisi narave in se muči, da bi točno in obširno podal duševna razpoloženja, sanje in misli svojih ljudi, ter končuje črtico n. pr. „Doma pa sta žalovala in še žalujeta oče in mati za sinom — edincem, ki ga je ugonobila neukročena strast —“ (v resnici ga ni ugonobila neukročena strast, ampak slučajno ubila puška). Torej prav po starem. Te vrste literatura

je podobna ostankom starih mestnih noš, ki čez sto let žive na deželi zanemarjeno življenje, in tak literat podoban znanstveniku, ki bi danes s trdom vedno nanovo dokazoval, da sestoji voda iz vodika in kisika, in podoben božjepotniku, ki bi danes šel z vozom ali peš v Kelmorajn. Literatura te vrste ni slaba, ker je stara, ampak zato, ker je za bodoči razvoj slovstva brez pomena. Način, kot Steržaj rešuje slovstvene probleme, je izgotovljena naloga in slovstveno življenje ga je delo ad acta. Treba se je torej ozreti po težavnejšem delu in novih rešitvah.

Ljubo Mrak ima tri drobtine; med njimi je najboljša „Pravljica o treh vitezi“, dasi je le malo izpremenjen motiv iz „Beneškega trgovca“. Mrak piše vseskoz gladko in lahko.

I. C.

H. Družovič: „Lira.“ Kot glasbeni pedagog na Slovenskem že znani O. Družovič nam je podal novo zbirko moških zborov kot srednješolsko pesmarico pod imenom „Lira“. Uvodoma je natisnjen prav kratek obris itak ne obširne glasbene zgodovine slovenske in potem „Pregled teoretiške tvarine“, kate-rega pa bo moral vsak pevovodja, ali kdorkoli bo iz te knjige poučeval teorijo, precej izpopolniti. Tako o starih ključih ni nikjer govora, dalje o pregledu oktav, o enharmoniji, ki je v modernih skladbah velike važnosti, o konsonancah in disonancah. Tudi skale niso popolne, manjka n. pr. des-dur, sicer enharmonična cis-dur, pa bi ravno raditega bilo umestno navesti je, saj jo moderni skladatelji kaj radi rabijo. Najvažnejše poglavje, mozeg glasbe, intervali, bi pa morali biti vse širše obdelani. Tako pa je še to pomanjkljivo, kar stoji v štirih vrstah. Zakaj so izostale zmanjšane terce in sekste? Zakaj

ALPSKA TURA. POT ČEZ UČKO GORO.